

gen – de betekenis van deze stormvloed die hij telkens weer accentueert, overschat (p. 75-79). Naar mijn mening terecht. Behalve op bronnenonderzoek fundeert zij haar standpunt op een parallel met Vlaanderen (p. 116). Bij Damme, gesticht in 1180 en ontstaan door een dam, ligt een 50 cm dikke kleilaag aan de landzijde van de dijk. Uitgaande van ongeveer 1 cm klei-afzetting per jaar bij langdurig regelmatig overstroomd worden, moet het land daar een 50 jaar onder water gestaan hebben, van 1134 af bijvoorbeeld ²⁵). Hoek noemt een 40 cm dikke kleilaag in zijn artikel over opgravingen bij Kethel in het Rotterdams Jaarboekje 1963, p. 109-115, dat wil zeggen aan de landzijde van de dijken in Malink en Hargan waarvoor abt Wibold tussen 1161 en 1176 aan Graaf Floris 80 en 70 pond betaalde. Daar niets bekend is van later langdurig overstroomd zijn van Malink en Hargan – het gebied om Ketel; ik kom hier later op terug – moet worden aangenomen, dat de kleilaag zich ongeveer 40 jaar vóór 1161-1176 is gaan vormen, dus in de periode 1121-1136.

En dat brengt me weer bij mijn vraag naar een mogelijk verband tussen de toegeeflijkheid van buiten-Hollandse machthebbers ten aanzien van in Holland gelegen goederen en dijk-aanleg. Streken die vaak en lang onder water staan gaan hun aantrekkelijkheid om er aanspraak op te maken verliezen. Het kost veel geld en moeite om van het land weer inkomsten te kunnen trekken. Al zijn de schriftelijke bronnen in een groot deel van de 12de eeuw niet erg betrouwbaar wat de stormvloed betreft, ze spreken wel over waterstaatszaken en waterstaatszorgen. In 1122 in de Lopikerwaard (dijken), in 1148 in het land van Heusden (overstromingen), in 1155 weer de Lopikerwaard waar de woorden heimrat (heemraad), wetteringa (wetering) en sluse (sluis) voor het eerst schriftelijk worden gebruikt, in 1156 bij Weesp en Nederhorst den Berg (nieuw land, dijk), in 1165 bij Zwammerdam (overstromingen, dam in de Rijn) ²⁶). De problemen in de Lopikerwaard en bij Weesp waren problemen van de bisschop en de kerken van St. Maarten en St. Marie in Utrecht, die in het land van Heusden voor de abt van St. Truyen in de huidige Belgische provincie Limburg. De wateroverlast bij Zwammerdam echter was een zorg van de graaf van Holland, evenals het dijkwerk in het gebied van de kerk van Vlaardingen.

Het komt me voor dat de abt van Echternach graag zijn aanspraken op bezittingen van Vlaardingen tot Petten heeft geruild